

FM: Preču eksporta pieaugums paātrinās, taču pandēmijas negatīvā ietekme uz pakalpojumu eksportu ir joprojām jūtama

Publicēts: 09.06.2021.

[Jaunami](#)

[Tautsaimniecības analīze](#)

2021. gada aprīlī turpinājās straujš preču eksporta kāpums. Ja šā gada martā preču eksporta vērtība palielinājās par 20,6% salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo mēnesi, tad aprīlī eksporta izaugsme paātrinājās un sasniedza 33,0% pieaugumu gada izteiksmē. Tik straujš preču eksporta kāpums bija gaidāms. Pirmkārt, spēcīgo piegumu noteica pērnā gada zemā bāze, jo 2020. gada aprīlī preču eksports samazinājās par 12,8% Covid-19 krīzes dēļ. Otrkārt, eksporta kāpumu šā gada aprīlī veicināja arī pasaules ekonomikas atkopšanās pēc Covid-19 krīzes pērn, tādējādi labvēlīgi ietekmējot ārējo pieprasījumu pēc Latvijas precēm. Gaidāms, ka arī šā gada maijā un jūnijā preču eksporta kāpums gada izteiksmē būs ap 30%, turpmākajos mēnešos pieaugumam nedaudz mazinoties, bet saglabājoties diezgan augstam. Pirmajos četros mēnešos kopējā preču eksporta vērtība bija par 14,0% augstāka salīdzinājumā ar pērnā gada attiecīgo periodu.

Ekonomikas konfidence Eiropas Savienībā (ES) turpina uzlaboties ceturto mēnesi pēc kārtas, un šā gada aprīlī un maijā pat pārsniedza pirmspandēmijas līmeni. Pozitīvi vērtējams, ka ekonomikas konfidence strauji uzlabojās tādās valstīs kā Vācija, Francija, Itālija, Nīderlande, Polija un Zviedrija, kas ir lielākās ES ekonomikas. Tāpat patērētāju un uzņēmēju konfidence palielinājās arī Lietuvā un Igaunijā, kas ir divi lielākie noieta tirgi Latvijas precēm. Uz ES dalībvalstīm Latvija eksportē gandrīz 70% no kopējās preču eksporta vērtības, līdz ar to ekonomiskās aktivitātes pieaugums ES dalībvalstīs ir vērtējams pozitīvi turpmākajai eksporta attīstībai. Tas arī ir atspoguļojies Latvijas preču eksporta datos par martu un aprīli. Pakāpeniska Covid-19 vīrusa izplatības ierobežojumu mīkstināšana un aktīvāka vakcinēšana gan Eiropas, gan pārējās valstīs veicina patērētāju un uzņēmēju noskaņojumu un ekonomisko aktivitāti. Aktuālākās Eiropas Komisijas ekonomikas prognozes liecina, ka ES iekšzemes kopprodukta pieaugums 2021. gadā sasniegs 4,3%, kas varētu kļūt par straujāko pieaugumu kopš 2000. gada. Tādējādi jāsecina, ka ārējais pieprasījums pakāpeniski ir atjaunojies un pastāv visi priekšnosacījumi turpmākajai Latvijas preču eksporta labvēlīgai attīstībai.

Zīmīgi, ka preču eksporta pieaugums šā gada aprīlī ir palielinājies visās preču grupās. Lielāko devumu preču eksporta izaugsme nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksporta pieaugums par 35,8%. Lai arī šīs preču grupas pieaugums bija būtisks, tomēr koksnes eksports nav īpaši diversificēts nedz valstu, nedz preču veidu griezumā. Tā, 60% no kopējā koksnes eksporta pieauguma nodrošināja koksnes eksporta kāpums uz Apvienoto Karalisti, un koksnes eksports uz šo valsti vairāk nekā dubultojās. Savukārt, analizējot datus pa preču veidiem, jāsecina, ka straujš kāpums bija fiksēts garumā sazāģētiem kokmateriāliem un kokskaidu plātnēm. Pozitīvi, ka arī pēc izstāšanās no ES, Apvienotā Karaliste paliek lielākais noieta tirgus Latvijas koksnei. Jāatzīmē gan, ka attīstības modelis, ka kopējo koksnes eksportu nosaka praktiski viena valsts, nav ilgtspējīgs, un ir nepieciešams meklēt un attīstīt arī citus noieta tirgus.

Straujākais kāpums starp visām preču grupām bija fiksēts satiksmes līdzekļiem, jo šīs preču grupas eksports gandrīz dubultojās gada laikā. Šī preču grupa vissmagāk cieta Covid-19 krīzes laikā, un tagad eksporta vērtība ir atgriezusies pirms pandēmijas līmeņa. Šā gada aprīlī lielāko devumu satiksmes līdzekļu eksporta attīstībā nodrošināja vieglo automobiļu eksporta pieaugums 2,8 reizes. Jāatzīmē, ka vieglo automobiļu eksportu vecināja reeksporta pieaugums, jo arī importa datus fiksēti līdzvērtīgi pieaugumi.

Kā jau iepriekš atzīmēts, eksporta kāpums tika fiksēts visām preču grupām. Būtisku devumu eksporta attīstībā nodrošināja arī metālu un to izstrādājumu, minerālproduktu, elektroierīču un elektroiekārtu, kā arī farmācijas produktu eksporta kāpums.

Ja preču eksportam ir visi priekšnosacījumi straujam kāpumam un preču ražotāji samērā labi pārdzīvoja Covid-19 krīzi, tad pandēmijas negatīvā ietekme uz pakalpojumu eksportu ir joprojām jūtama. Dati par aprīli vēl nav pieejami, bet rezultāti par pirmo ceturksni liecina, ka kopējais pakalpojumu eksports ir samazinājies par 13,1% salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn. Izņemot dzelzceļa transporta pakalpojumus, eksporta kritums ir fiksēts visiem pārējiem transporta pakalpojumiem. Gaisa transporta

pakalpojumu eksportā kritums par 75,8%, bet ārvalstu tūristu izdevumu apjoms šā gada pirmajā ceturksnī ir samazinājies par 81,0%. Turpmākajos mēnešos šo pakalpojumu eksporta kritums mazināsies vai apstāsies bāzes efektu dēļ, tomēr atšķirībā no preču eksporta, pakalpojuma eksporta strauja izaugsme atsāksies tikai tad, kad starp valstīm no jauna būs brīva iedzīvotāju kustība.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-precu-eksporta-pieaugums-paatrinas-tacu-pandemijas-negativa-ietekme-uz-pakalpojumu-eksportu-ir-joprojam-jutama>